

Estils

Ets dels meus o dels altres?

Les xarxes socials han esdevingut un terreny per a la polarització, la segregació i el troleig

NEREIDA CARRILLO
BARCELONA

Les lleis de la física conclouen que els pols oposats s'atreuen, però les ciències humanes no estan d'acord amb aquests postulats. La sociologia i la política constaten com la gent que pensa i viu de manera diferent evita relacionar-se. Som nosaltres i els altres. També a Facebook, Google o Twitter. Les eines digitals van prometre teixir un diàleg global i esperonar una societat més democràtica. Però estan afavorint, en molts casos, segons els experts, la polarització. Hi ha poc diàleg i més trols. I els algorismes creen una bombolla que no deixa veure més enllà del grup d'iguals. La doctora en sociologia i docent de la UB Liliana Arroyo veu homofília tant en els entorns *offline* com a internet: "Ens relacionem amb els que són semblants a nosaltres". Això comporta que, si analitzem les converses a Twitter dels demòcrates i els republicans en les eleccions dels EUA o dels partidaris i detractors del Brexit, hi observem pocs intercanvis, escassos fils de conversa. El mateix conclou el doctor en ciències polítiques i investigador de la UB Camilo Cristancho, que va analitzar la protesta a Twitter entre el 2007 i el 2014, amb moviments com el 15-M i el Procés. "Es generen xarxes completament separades. Els punts de trobada són molt limitats. Hi ha molt pocs intermediaris, que és l'ideal democràtic", comenta Cristancho. Es genera el que els acadèmics han anomenat "cambres d'eco".

"El diàleg entre posicions costa per naturalesa humana", explica Arroyo, que afegeix que "és més agradable parlar del que penses i sents amb gent que no t'està jutjant des de l'altra banda". Així ho constata un estudi del Pew Research Center publicat l'any passat. Només un 35% dels enquestats trobaven interessants les interaccions a les xarxes socials amb gent de creences polítiques diferents. Per a un 59%, resultaven "estressants i frustrants". Els algorismes de les xarxes intenten evitar aquest patiment als seus usuaris. "Les xarxes socials –recalca Cristancho– busquen que hi estiguis a gust, que t'hi sentis identificat". El problema no és exclusiu de Twitter o Facebook: també els cercadors o plataformes com Amazon funcionen així. Cristancho afegeix: "Quan el cercador intenta optimitzar els resultats segons els teus propis gustos, t'està aïllant de les coses

diferents, que contenen posicions polítiques contràries que són necessàries per al debat polític, per comprendre i tractar una dissensió".

Poc diàleg i força trols

On queda, doncs, la promesa de diàleg global? Ana Sofia Cardenal, professora de ciència política a la UOC i investigadora del projecte Opinionet.net, assenyala que el diàleg entre posicions contraposades a les xarxes es dona, malgrat que sigui poc freqüent: "Les xarxes poden ser una eina molt útil per confrontar visions quan la gent les utilitza bé. Hi ha gent que dialoga, dels dos costats. El que passa és que una majoria i la major part del temps tendeixen a estar amb els seus". Arroyo, per contra, assegura que la con-

Xarxes
"Facebook
fa que
el consumidor
estigui menys
informat"

versa entre visions oposades no s'acostuma a donar de forma espontània, i afegeix: "En realitat, a les xarxes, no busquem diàleg. Busquem l'impacte, la pertinença a un grup i l'aprovació de la comunitat".

Arroyo apunta que a internet "el tipus d'interacció més estès entre comunitats d'opinions contràries és el troleig". En aquest sentit, l'estudi del Pew Research Center apunta que un 53% dels enquestats consideren que les converses polítiques a les xarxes són menys respectuoses que en altres entorns. Les emocions impregnen les piulades i la crispació tenyeix els murs. Tot plegat, indica Cristancho, amb una voluntat política: "S'ha demostrat que la polarització, el fet de ressaltar els contrastos amb els teus adversaris polítics,

mobilitza. Les dinàmiques de generar distàncies amb l'altre poden ser estratègies de mobilització".

Viure en una bombolla

La promesa de diàleg s'ha convertit, doncs, en un mite. I la de democràcia? Tenim una visió més plural gràcies a internet? El diari *The Guardian* va fer un experiment en les últimes eleccions americanes. Va exposar cinc votants conservadors a un mur de Facebook on només hi havia mitjans i fonts liberals. I al revés amb cinc votants liberals. Amb l'experiment, els usuaris es van adonar que abans vivien en una bombolla. "Ens pensem que tenim una visió molt més àmplia de la realitat i de la diversitat d'opinions que hi ha de la que realment tenim",

Com es crea una veritable àgora digital?

"El món digital –explica la sociòloga Liliana Arroyo– ha permès comunicar-nos amb gent de fora de les nostres fronteres. Ens ha ajudat a trencar límits, però encara queda feina per arribar a un diàleg universal: intercultural, intergeneracional, interreligiós". Per aconseguir una àgora digital enriquidora, Arroyo recomana ser "més proactius" a l'hora de buscar informació i seguir a Twitter els comptes d'aquells que pensen diferent. És la conclusió a què van arribar alguns dels participants en l'experiment de *The Guardian*. Per la seva banda, Cristancho demana incentivar el diàleg: "És necessari que les converses es donin entre les dues fronteres del grup". Crida els pols oposats a ser conscients "d'una identitat comuna" i a "entendre's". Per a Arroyo, cal més cultura de la participació a internet: "Les xarxes ens donen una infraestructura tecnològica. Però cal que pensem una estructura sociotecnològica: ens hem d'educar socialment per poder aprofitar el seu potencial".

lamentava Arroyo. Els participants en l'experiment del diari anglès es queixaven de llegir "mentides", els resultava "frustrant" i "dolorós" el que observaven, detectaven poca pluralitat i molt d'"odi" cap a ells i la seva comunitat. Fins i tot, van descriure l'experiència com "estar atrapat en una habitació amb gent que pateix deliris paranoics". Després de la vivència, un dels participants, que només s'informava a través de les xarxes socials, es va adonar que havia de ser "més proactiu per aconseguir contingut de més qualitat".

Informar-se només a través de la plataforma de Zuckerberg o de l'eina de l'ocellet segrega. A més, pot comportar que la gent estigui menys informada sobre política. Aquesta és la conclusió que extreu de la seva recerca l'equip liderat per la investigadora Ana Sofía Cardenal, que durant el 2015 va analitzar amb dades innovadores de ComScore relatives a Espanya com s'informa la gent. "Consumir notícies a través de Facebook tendeix a reduir l'agenda pública. La gent està menys informada. Es pensen que estan més informats perquè hi ha aquesta ubiqüitat de les notícies. Però, en realitat, si només consumeixen notícies a través de Facebook, són menys conscients dels grans temes nacionals".

La recerca, explica Cardenal, també constata que, malgrat la segregació, els internautes consumeixen "informació bastant diversa". Twitter és, per a la investigadora, la xarxa "que més polaritza". A Facebook, assegura, "la gent d'esquerra tendeix a consumir més mitjans d'esquerra; però la gent de dreta també tendeix a consumir mitjans d'esquerra". Molts experts coincideixen a lamentar que les xarxes, amb els seus algoritmes, amaguen allò amb què no coincidim. És el *filter bubble* o la bombolla dels filtres. Per a d'altres, la culpa és compartida: un estudi fet per investigadors de la Universitat de Michigan i Facebook en què analitzaven dades de 10 milions d'usuaris conclou que no segreguen tant els algoritmes com les seves "eleccions individuals", és a dir, que només tenen com a amics gent similar.

Les conseqüències de tot plegat, assegura Cristancho, són "una visió incorrecta de la realitat, creus que el que tu penses és l'únic que existeix". Afegeix que, a més, porta a actituds de menyspreu en el terreny personal i social. "La polarització política es trasllada a altres formes de polarització social. No es genera una societat que debat, sinó múltiples grups aïllats que són incapços d'arribar a acords, que veuen el consens com una cosa dolenta, perquè no volen dialogar amb algú que consideren inferior". ■

GETTY